

1. Úvod

Deváté největší město České republiky, Ústí nad Labem, jehož historie sahá až do poloviny 11. století, leží nedaleko německých hranic, asi 100 km severně od Prahy, v překrásném údolí řeky Labe, která zde protéká Českým středohořím. Severozápadně od města se rozkládají Krušné hory, na severu se nacházejí Labské pískovce s turisticky vyhledávanou oblastí Česko-Saského Švýcarska. Město je proslulé převážně svým průmyslovým charakterem se zaměřením na chemii a těžbu hnědého uhlí. Díky historickému vývoji má město zázemí prakticky pro jakoukoli podnikatelskou činnost. Jeho jedinečné umístění v průsečíku přirozených obchodních cest je předurčeno k tomu, aby se znovu stalo obchodním a dopravním centrem evropského významu.

Královské svobodné město Ústí nad Labem je díky své bohaté minulosti protkáno množstvím kulturních a historických památek, které se ve městě nebo v jeho blízkém okolí nachází.

Již na konci 12. století existoval v Ústí nad Labem kostel Nanebevzetí Panny Marie. Jádrem kostela pochází z období pozdní gotiky. Ve věži kostela, která je od bombardování města v roce 1945 odkloněna od své osy téměř o 2 metry, se nachází jeden z největších pozdně gotických zvonů v Čechách. Z konce 12. století máme zprávy také o existenci kostela sv. Vojtěcha, který patří k nejvýznamnějším ústeckým barokním památkám.

K nejstarším památkám patří zřícenina středověkého hradu Střekova, která je nejvýraznější dominantou labského údolí. Hrad byl vystavěn kolem roku 1318 a jeho dnešní stav (dochované části zříceniny) mají pozdně gotický charakter. V držení hradu se vystřídala řada významných českých rodů, od roku 1563 až po naše časy patří do majetku roudnických Lobkowiczů.

K aristokratickým sídlům devatenáctého století, které je možné dnes navštívit, patří zámek v Trmicích nebo ve Velkém Březně. Zámek v Trmicích je využíván zejména pro svatební obřady a koncerty. Je zde stálá expozice historie hornictví a modelové železnice.

K významným památkám bezpochyby patří řada palácových vil z přelomu 19. a 20. století, které dokládají rychlý průmyslový růst města. Najdeme je především v dnešní ulici W. Churchilla. S nimi je spojena i řada památek industriální architektury, především pak novogotická správní budova Spolku pro chemickou a hutní výrobu či Masarykova zdymadla na Labi. V historizujícím novorománském stylu byla postavena budova Městských lázní, které v roce 1911 zahájily práce na získání vlastního termálního pramene.

Dominantou města na vyvýšenině nad soutokem řek Labe a Bíliny, je Větruše, výletní restaurace z konce 19. století. V roce 2002 započala rekonstrukce tohoto zámečku, která mu vrátila původní společensko-kulturní význam. Pro veřejnost již byla nově otevřena vyhlídková věž, restaurace a sportovní areál v těsném sousedství a pro nejmenší i zrcadlové a přírodní bludiště.

Vývoj města je těsně spjat s rozvojem průmyslové výroby. Klíčovým odvětvím, které využilo polohy města, se stal chemický průmysl. Vznik první výroby je datován rokem 1808. Rok založení Spolchemie (původně "Rakouský spolek pro chemickou a hutní výrobu") v r. 1856 znamenal přelom v rozvoji chemie v Rakousku-Uhersku.

Nejvýznamnějším podnikem potravinářského průmyslu se stala Setuza. Johann Schicht sem v roce 1882 přenesl výrobu mýdla a položil základ kombinátu na zpracování tuků. Svého času patřil podnik k největším svého druhu na světě.

Starou tradici má energetika. Na Skřivánku se dobývalo hnědé uhlí již od r. 1760. Roku 1840 bylo "přímo v Ústí" v provozu 6 šachet. Městská elektrárna zahájila provoz roku 1899 (zrušena 1969). Po r. 1945 došlo postupně k otevírání lomů v severozápadním a v r. 1976 v západním zázemí města. V důsledku rozvoje těžby bylo likvidováno mnoho obcí a osad (např. Tuchomyšl, Vyklice a Hrbovice).

Současný výrobní program ústeckých podniků je velmi bohatý a některé výrobky jsou specifické právě pro zdejší průmysl. Náleží mezi ně např. organické a anorganické chemikálie, barviva, syntetické pryskyřice ze Spolchemie. Největším výrobcem tuků v ČR je "Setuza" na Střekově. Staletou tradici má výroba piva v Krásném Březně.

Velkou zásluhu na rozvoji průmyslu a tvorbě nových pracovních míst mají zahraniční investoři, kteří využili výhodných podmínek a provozují v Ústí nad Labem své výrobní podniky. Mezi největší patří Black&Decker, Metal (Kolbenschmidt Pierburg), ale také KONE, Matthey (člen ocelářského koncernu Arcelor) a Materialise, kteří se usídlili v průmyslové zóně Severní Předlice.

Město patří mezi největší a nejvýznamnější střediska severních Čech nabízející kompletní sortiment oblužné sféry. Svým zázemím a strukturou nabízených služeb ovlivňuje široké okolí, nejen v rámci svého okresu, ale i okresů sousedních. Jako velmi kvalitní lze charakterizovat služby typu velkých nákupních středisek a supermarketů, které poskytují široký sortiment kvalitního a cenově dostupného zboží nejen pro Ústečany, ale i pro obyvatele okolních měst a sousedního Saska. Významné jsou finanční instituce (banky, spořitelna). Pozitivně lze hodnotit i vybavenost službami typu restaurací a vináren.

Statutární město Ústí nad Labem zároveň plní úlohu administrativního střediska regionální správy Ústeckého kraje. V současné době je sídlem Krajského úřadu Ústeckého kraje, Magistrátu města, obvodních úřadů i dalších úřadů (pozemkového, živnostenského, finančního).